

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1975

BRNO 1977

Grabung der paläolithischen Station bei Dolní Věstonice / Bez. Břeclav /. Im Jahre 1975 gelang es alle Überreste der Fundhorizonte im mittleren Teil der Station zu untersuchen, die durch Terrainherrichtungen gestört und durch eine weitere Ackerung bedroht waren. Die Hauptgrabung /A/ verfolgte die Kulturschicht, die von der Flanke der eingestürzten Scholle unter die jüngeren angeschobenen Schauben tauchte und die nur in einem begrenzten Raume mit zwei Feuerstellen und einer geräumigen Aschenstätte einen Siedlungsaufenthalt belegte. Ausser Steinindustrie und anderen Begleitfunden enthielt sie zahlreiche Kleintierknochen, einige in anatomischer Anordnung, die des öfteren der Vorstellung einer Abfallanhäufung entsprachen. Einen weiteren Teil einer derartigen Abfallstelle von Mammutknochen deckte der zweite Aushub /B/ in der oberen Flanke der Absturzzone ab. Die übrigen kleinen Sonden bestätigten lediglich nur die Tatsache, dass eine weitere Grabung in diesem Raume keine Hoffnung mehr auf Erfolg hat. Das gleiche Ergebnis brachte eine selbständige Orientierungs-sondage am Rande der im Jahre 1931 untersuchten Fläche. Sie erfasste eine aschige Linse der Kulturschicht mit zahlreichen Steinwerkzeugen, aber fast ohne Knochen, ohne übrigen Begleitfunden und ohne Hoffnung auf eine weitere Verfolgung. Die Aufmerksamkeit wurde daher in den oberen Teil der Station übertragen, wo nach Terrainherrichtungen auf der Oberfläche ebenfalls Blöcke durchbrannten Lösses, aschige Kulturschichten und Begleitfunde zu Tage kamen. Die erste Sonde /C/ knüpfte an den Rand der früher durchgrabenen Flächen an, weitere zwei /H und CH/ untersuchendann die Überreste der Kulturschicht, die seit dem Jahre 1925 ungestört unter den hochgewachsenen Bäumen blieb /Quadrante 32 und 74/. Es handelte sich um eine echte Kulturschicht in einer vollkommenen Entwicklung, die zahlreiche Steingeräte und Knochen enthielt und die nur markantere Funde entbehrte. Die Fundsituation in diesem Teil der Station erfordert eine eingehende Untersuchung eines umfangreicheren Raumes, der noch bedeutende Entdeckungen und selbständige Objekte verbergen könnte.

PREVENTIVNÍ VÝZKUM PALEOLITICKÉ STANICE V PŘEROVĚ - PŘEDMOSTÍ

/ okr. Přerov /

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

Po jednoroční přestávce pokračoval ústav ve výzkumu paleolitické stanice v Přerově-Předmostí preventivní záchranovací akcí. Vyvolal ji přímý požadavek MěstNV v Přerově, který na podstatné části zastavěné plochy někdejší obce Předmostí a na přiléhajícím území hliníku připravuje rozsáhlou sídlištní výstavbu. Požadavek se vztahoval hlavně na prozkoumání zbytku původního návrší mezi hřbtem a balvanem s pamětní deskou v bývalé Chromečkově zahradě, který bude zasažen zemními úpravami hned v prvních fázích asanačních prací. Ve březích tohoto tělesa byly již v minulých letech otevřeny orientační šachtice, které přinesly však jen omezené výsledky. Zpravidla procházely již porušenými zeminami promísenými vápenci a cíváry, které zde byly nakupeny jako nevhodné zdroje cihlářské výroby¹.

Akce byla zařazena do rámce ústavních úkolů a omezila se pro nedostatek pracovních sil jen na provedení tří dalších zářezů do západního břehu návrší. Oba severnější procházely v podstatě rovněž přemístěnými zeminami s vápencovými sutěmi, neporušené sedimenty zastihla pak jen třetí sonda u jižního okraje protáhlého hřbítku. Pod čistou spraš v hloubce 130 cm odkryla šedavě popelovitý horizont s ojedinělými uhlíky, zřejmě nálezovou mladopaleolitickou vrstvou, ale bez pravodního obsahu. Horizont probíhal na hladině uvrstvených sprašových hlin o mocnosti 100 cm, v jejichž podloží pak ležela nevýrazná poloha silně navětralých vápencových sutí. Překrývala sprašovou mezivrstvu s naznačenými zbytky hnědavě až rudě zbarvené půdy, která je oddělovala od dalších, kompaktnějších vápencových sutí při basi profilu. Stručně popsáný profil je tedy neobyčejně pestrý, zajímavý a odpovídá v podstatě některým stratigrafickým pozorováním J. Kniese. Zaslouhuje si proto rozhodně podrobnějšího studia. To se uskutečnilo již také s ohledem na to, že v čele zářezu byla zachycena i zřejmá porucha, která zasahovala právě až do úrovně nálezového horizontu. Představuje zřejmě jednu ze sond / 46 nebo XIII/, kterou v tomto prostoru nechal hloubit v r. 1895 M. Kříž. Pokračující výzkum se bude konečně ve stratigrafických závěrech opírat i o prvý údaj absolutního stáří naleziště, který byl získán radiokarbonovou datovací metodou ve vzorku spálených mamutích kostí, poskytnutých k rozboru z plochy výkopu r. 1972. Měření přineslo datum GRO - 6801 : 26.870 ± 250 B.P., je pokládáno za spolehlivé a přiřazuje předmostecké sídliště zcela jednoznačně k sídlištím pavlovienu na jižní Moravě.

Je-li výše naznačená domněnka správná, pak by bylo možno i předpokládat, že na určité části návrší, určeného nyní k odstranění, jsou zachovány ještě neporušené polohy spraš s nedotknutou mladopaleolitickou kulturní vrstvou, která by mohla poskytnout ještě dokonce velmi významné nálezy a důležitá stratigrafická pozorování. Mohly by se zde však vyskytovat ještě také jednotlivé hroby staroslovanského pohřebiště, které kdysi zkoumal rovněž M. Kříž. Výzkum bude tedy pokračovat v příštích letech s největší pozorností.

Präventivgrabung der paläolithischen Station in Přerov - Předmostí /Bez. Přerov/. Aufgrund der Aufforderung des Städtischen Nationalausschusses in Přerov wurden drei Einschnitte in den Rest der ursprünglichen Anhöhe im einstigen Chromeček Garten durchgeführt. Die beiden nördlichen verliefen überwiegend nur durch die angehäuften Lösserden mit einer Beimengung von Kalkschutt. Eine ungestörte Schichtenfolge erwies nur die dritte Sonde, die bei dem südwestlichen Ausläufer der Anhöhe angelegt war. Unter dem reinen Löss erfasste sie auf dem Niveau der angesichteten Lösserden in einer Tiefe von 130 cm einen aschigen Fundhorizont und in seinem Liegenden zwei Lagen von Kalkschutt, voneinander durch eine Lösszwischen-schicht mit Überresten eines rotbraun verfärbten Bodens getrennt. Die fortsetzende Grabung wird sich in den stratigraphischen Schlussfolgerungen auch auf die erste Angabe des absoluten Alters des Fundortes stützen können, die durch die Radiokarbondatierungsmethode C-14 aus der Probe von durchbrannten Knochen aus der Grabung im Jahre 1972 gewonnen wurde /GRO-6801 : 26.870 ± 250 B.P/. An der Stirnwand des dritten Einschnittes verlief bis zum Niveau der aschigen Zone eine Störung, die vermutlich eine der Sonden M. Kříž's vorstellt. Wenn diese Annahme richtig ist, kann man dann erwarten, dass zumindest einen Teil der Anhöhe ungestörte Lösslagen bilden, die noch bedeutende Entdeckungen bergen könnten.

NÁLEZ MAMUTÍCH KOSTÍ U MILOVIC

/ okr. Břeclav /

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

Každého roku dostávají pracovníci na výzkumech u Dol. Věstonic hlášení o nahodilých objevech kostí fosilních zvířat. V roce 1975 přišlo takové upozornění z Milovic. Ve svahu nad hřbitovem při západním okraji obce byly v prostoru nové vysázené vinice zachyceny větší zlomky dlouhých mamutích kostí. Nedo-pravázely je žádné nálezové okolnosti, které by prozrazovaly něco o úložných podmínkách a o jejich významu. Kostí byly však zřejmě zachyceny v čisté spraši a oprávněně lze předpokládat, že souvisely s mladopaleolitickým /pavlovien/ osídlením kraje.

Fund von Mammutknochen bei Milovice /Bez. Břeclav/. Im Hange oberhalb des Friedhofes westlich der Gemeinde wurden in den neuen Weingarten grössere Bruchstücke von langen Mammutknochen ohne Begleitumstände geborgen. Sie lagen vermutlich im reinen Löss und hingen offensichtlich mit der jungpaläolithischen /Pavlovien/ Besiedlung der Gegend zusammen.

DALŠÍ MOUSTIÉRSKÉ NÁLEZY Z OTICE

/ okr. Opava /

Jiří Pavlečík, AÚ ČSAV Brno

V průběhu roku 1975 byla i nadále sledována lokalita Otice - Kamenná hora /zvaná Sopka/. Při povrchových sběrech se podařilo pracovníkům expozitury v Opavě získat kolekci sílexu a keramický materiál. Z pazourkových nástrojů, které můžeme shodně s B. Klímou datovat do mladší fáze mousterienu, zaujme pozornost zejména bíle patinovaný trojúhelníkovitý ústěp. Čelo má vypracováno ve výrazné škrabadlo, přecházející na levé straně ve vrub. Báze je z ventrální strany upravena v drasadlo. Další drasadlo bylo vypracováno na masivním ústěpu. Překvapující je nález zlomku plošné retušovaného /listovitého?/ hrotu.

K lineární keramice můžeme ze získané kolekce přiřadit jen část nepatinovaných sílexů, reprezentovaných především částí široké jednostranně retušované čepele a otloukačem - retušáčem.

Získaný keramický materiál je natolik atypický, že nelze rozhodnout, zda náleží do období encolitu nebo lidu popelnicových polí.

Literatura :

B. Klíma, 1974, Paleolitické nálezy z Otice u Opavy, Archeologický sborník, Ostrava, 9 - 21.

P Ř E H L E D V Ý Z K U M Ů 1 9 7 5

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : Doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : nádobka z velatického žárového hrobu ze Šlapanic
Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejně